

Ks. STANISŁAW ZAREMBA

KRÓTSZE WYZNANIE WIARY GOTSCHALKA

Teolog i mnich saksoński z IX w. po Chr. Gotschalk z Orbais uczył o podwójnej predestynacji. Chodzi o predestynację do życia wiecznego i na wieczną zagładę. Zdaniem saksońskiego teologa jedni ludzie, wskutek predestynacji do życia, z góry byliby przeznaczeni przez Boga do wiecznej chwały, zaś inni ludzie, wskutek predestynacji na zagładę, byliby uprzednio przeznaczeni przez Boga na wieczne potępienie. Konsekwencją takich poglądów Gotschalka było ograniczenie Boskiej woli zbawczej oraz odkupieńczej męki Chrystusa tylko do niektórych, wybranych ludzi. Gotschalk odrzucał przy tym możliwość, aby wola człowieka była w stanie przeciwstawić się wyrokowi Boskiej predestynacji.

Przedstawione wyżej poglądy saksońskiego teologa nie wzięły się z niczego, ale na skutek lektury późnych pism św. Augustyna i św. Fulgencjusza z Ruspy.

Tak też doktrynę o podwójnej predestynacji Gotschalka z Orbais przedstawiają w ogólnym zarysie typowe podręczniki i naukowe publikacje z charytologii.

A czy byłoby rzeczą możliwą, aby teolog saksoński osobiście i zwięźle sam wyłożył swoją naukę współczesnemu człowiekowi? Jest to możliwe pośrednio – dzięki ułożonemu na piśmie *Krótszemu wyznaniu wiary*. Dostępne jest ono na stronie internetowej poświęconej Gotschalkowi (Gottschalk of Orbais) w języku łacińskim.

Poniżej zamieszczono przekład na język polski owego pisma w nadziei, że ta skromna praca translatorska sprawi, że Gotschalk i dzisiaj, w języku polskim, osobiście i zwięźle przemówi na temat podwójnej predestynacji, jak to uczynił przed wiekami w języku łacińskim.

ORYGINAŁ ŁACIŃSKI

Credo et confiteor deum omnipotentem et incommutabilem praescisse et praedestinasse angelos sanctos et homines electos ad uitam gratis aeternam, et ipsum diabolum caput omnium daemoniorum cum omnibus angelis suis apostaticis et cum ipsis quoque uniuersis hominibus reprobis membris uidelicet suis propter praescita certissime ipsorum propria futura mala merita praedestinasse pariter per iustissimum iudicium suum in mortem merito sempiternam, quia sic ait ipse dominus in euangelio: „Princeps mundi huius iam iudicatus est”, quod beatus Augustinus exponens ad populum sic inde palam locutus est: „Id est iudicio ignis aeterni inreuocabiliter destinatus est”. Item de reprobis ipsa ueritas: „Qui autem non credit, iam iudicatus est”, id est ut praedictus auctor exposuit: „Iam damnatus est. Nondum inquit apparuit iudicium sed iam factum est iudicium”. Item exponens illud Iohannis Baptistae: „Testimonium eius nemo accepit”, ita dicit: „Nemo: est quidam populus praeparatus ad iram dei, damnandus cum diabolo”. Item de Iudaeis: „Isti indignantes mortui et morti sempiternae praedestinati”. Item: „Quare dixit dominus Iudaeis: «Vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis» nisi quia uidebat eos ad sempiternum interitum praedestinos, non ad uitam aeternam sui sanguinis pretio comparatos?

Item exponens illa uerba domini: „Oues meae uocem meam audiunt, et cognosco eas et sequuntur me et ego uitam aeternam do eis et non peribunt in aeternum et non rapiet eas quisquam de

PRZEKŁAD POLSKI

Wierzę i wyznaję, że Bóg wszechmogący i niezmienny w oparciu o darmową łaskę przewidział i przeznaczył aniołów świętych i ludzi wybranych do życia wiecznego, a samą głowę diabelską z jej wszystkimi odstępczymi aniołami i, rzecz oczywista, ze wszystkimi ludźmi, którzy są tej głowy diabelskiej odrażającymi członkami z powodu ich przyszłych, a przewidzianych uprzednio złych czynów, opierając się o najsprawiedliwszy swój osąd, jednakowo przeznaczył na zasłużone potępienie wieczne, gdyż tak mówi w Ewangelii sam Nasz Pan: „Książę świata tego już osądzony jest”. A błogosławiony Augustyn, wyjaśniając ludowi te słowa, otwarcie rzekł: „To jest osąd ognia wiekuistego, który nigdy nie będzie odwołany”. Również sama Prawda mówi o odrzuconych: „Kto zatem nie uwierzy, już osądzony jest”. Słowa owe, jak to przedstawiony Augustyn wyłożył, znaczą: „Kto zatem nie uwierzy, już potępiony jest”. I także rzekł: „Jeszcze się nie ujawnił osąd, który już się dokonał”. W ten sam sposób św. Augustyn rzecz całą o Janie Chrzcicielu wyjaśnia: „Świadectwa Jego nikt nie przyjął”. Tak mówił (dosł. mówi): „Wyraz «nikt» odnosi się do ludu przeznaczanego na gniew Boży i potępienie wraz z diabłem”. I w ten sam sposób o Żydach św. Augustyn mówił: „Ci umarli niegodziwcy na śmierć wieczną są przeznaczeni”. I w ten sam sposób św. Augustyn pytał: „Dlaczego rzekł Pan Żydom: «Wyście nie uwierzyli, bo nie jesteście z owiec moich», jeśli nie dlatego, że

manu mea. Pater meus quod dedit mihi maius omnibus est et nemo potest rapere de manu patris mei”, ita dixit: „Quid potest lupus ? Quid potest fur et latro? Non perdunt nisi ad interitum praedestinos”. Item de duobus loquens mundis: „Totus mundus ecclesia est et totus mundus odit ecclesiam. Mundus igitur odit mundum, inimicus reconciliatum, damnatus saluatum, inquinatus mundatum”. Item: „Est mundus de quo dicit apostolus: «Ne cum hoc mundo damnemur». Pro isto mundo dominus non rogat, neque enim quo sit praedestinos ignorat”. Item: „Filius perditionis dictus est Iudas traditor Christi, perditioni praedestinos”. Item in Enchiridion: „Ad eorum damnationem quos iuste praedestinos ad poenam”. Item in libro De perfectione iustitiae hominis: „Hoc inquit bonum quod est requirere deum non erat qui faceret, non erat usque ad unum, sed in eo genere hominum quod praedestinos est ad interitum. Super hos enim respexit dei praescientia protulitque sententiam”. Item in libris De ciuitate dei: „Quid dabit eis quos praedestinos ad uitam qui haec dedit eis quos praedestinos ad mortem?”. Item beatus Gregorius papa: „Leuiathan iste cum uniuersis membris suis aeternis cruciatibus est deputatus”. Item sanctus Fulgentius in libro tertio De ueritate praedestinos et gratiae: „Praeparauit inquit deus peccatoribus poenas illis utique quos iuste praedestinos ad luenda supplicia”, qui beatus Fulgentius composuit de hac tantummodo quaestione unum librum integrum, id est De praedestinosatione reprobos ad interitum, ad amicum suum nomine Mon-

widział, że na śmierć wieczną są przeznaczeni, nie zaś do życia wiecznego, przygotowanego niektórym za cenę Jego Krwi?”

I w ten sam sposób wyjaśniając owe słowa Pańskie: „Owce moje głosu mego słuchają i rozpoznaje je, i idą za mną, i Ja życie wieczne im daję, i nie zginą na wieki, i nikt ich nie wyrwie z ręki mojej. Ojciec mój, który dał mi owce, jest większy nad wszystko, a nikt ich nie może wyrwać z ręki Ojca mego”. Tenże św. Augustyn tak mówił: „Cóż może wilk? Cóż może złodziej i łotr? Nie przepadną! O ile tylko nie są na zagładę przeznaczeni!” I w ten sam sposób o dwu światach mówił (dosł. mówiąc): „Cały świat to Kościół i świat cały nienawidzi Kościoła. A zatem świat znienawidził siebie, czyli świata, bo w świecie tym nieprzyjaciel Boga nienawidzi pojednanego z Bogiem, przeklęty – zbawionego, a nieczysty – oczyszczonego. I tak samo mówił: „Istnieje świat, o którym mówi Apostoł: «Abyśmy wraz z tym światem nie zostali potępieni». Za takim światem Pan się wstawienniczo nie modli i wie, kto i do czego na świecie jest przeznaczony”. I podobnie mówił: „O Judaszu, zdrajcy Chrystusa, powiedziano, że jest na zagładę przeznaczonym synem zatracenia”. Podobnie w *Enchiridionie*: „Że potępionych słusznie przeznaczył do kary”. I w książce *O doskonałości sprawiedliwości człowieka* podobnie mówił: „Owo dobro – rzecz – jakim jest szukanie Boga – ponieważ Bóg sam dobro to stworzył, to znaczy, że sam sprawiał, że się Go szukało – nie było nie obecne u wszystkich, ale w tym rodzaju ludzi

imum. Unde dicit et sanctus Isidorus: „Gemina est praedestinatio siue electorum ad requiem, siue reproborum ad mortem”.

Sic et ego per omnia cum istis electis dei et catholicis credo et confiteor, prout diuinitus afflatus animatus armatus adiuuor. Amen.

nie było obecne, który jest przeznaczony na zagładę. Ich bowiem ujrzała uprzednia wiedza Boska tudzież ogłosiła nad nimi wyrok”. I w ten sam sposób mówił w księgach dzieła *O państwie Bożym*: „Czyż to samo rzuci na tych, których przeznaczył do życia wiecznego, co rzucił na tych, których przeznaczył na śmierć?”. I podobnie mówił błogosławiony Grzegorz, papież: „Lewiatan ze wszystkimi swoimi członkami na wieczną mękę jest przeznaczony”. I podobnie mówił św. Fulgencjusz w trzeciej księdze *O prawdzie dotyczącej predestynacji i łaski*: „Przygotował – rzecze – Bóg tym grzesznikom karę, których słusznie przeznaczył na męki, które ponieść muszą”. I tenże błogosławiony Fulgencjusz ułożył jedną całą księgę o tym zagadnieniu dla swojego przyjaciela Monimusa, to jest: *O predestynacji odrzuconych na zagładę*. Na jej podstawie (dosł. skąd) uznał później św. Izydor, że: „Podwójna jest predestynacja – wybranych na odpoczynek oraz odrzuconych na śmierć”.

I ja tak po kolei w to wszystko, o czym wyżej mowa była, wraz z katolickimi wybrańcami Bożymi wierzę i wyznaję na tyle, na ile z Boskiej łaskowości natchniony, ożywiony i wzmocniony jestem i na ile Boża łaska mnie wspiera. Amen.